

Хүснэгт 3.2. Шинжлэх ухаан, технологийн салбар

1. БАЙГАЛИЙН УХААН

1.1. Математик

- Онолын математик, хэрэглээний математик; статистик, магадлалын онол; (Үүнд, статистикийн арга зүйн асуудал хамаарна. Харин холбогдох хэрэглээний статистикийн судалгааг эдийн засаг, социологийн харгалзах хэсэгт ангилна)

1.2. Компьютер, мэдээллийн шинжлэх ухаан

- Компьютерийн шинжлэх ухаан, мэдээллийн шинжлэх ухаан, биоинформатик (техник хангамжийн хөгжүүлэлт 2.2, нийгмийн асуудал 5.8);

1.3. Физикийн шинжлэх ухаан

- Атом, молекул физик, химийн физик (цацаргалттай харилцан үйлчлэл, мөргөлдөөн оруулаад атом, молекул физик; соронзон резонанс; Мёссбауэрийн эффект);
- Тунамал (конденсацлагдсан) орчны физик (хатуу биеийн физик, хэт дамжуулалт);
- Эгэл бөөмийн физик, оронгийн физик, цөмийн физик;
- Урсагч плазмын физик (гадаргуун физик);
- Оптик (лазерын оптик, квант оптик), дуу авианы судлал;
- Астрономи (астрофизик, сансар судлал);

1.4. Химийн шинжлэх ухаан

- Органик хими;
- Органик бус ба цөмийн хими,
- Физик хими,
- Өндөр молекулт нэгдлийн хими
- Цахилгаан хими (хуурай зай, батарей, шингэн түлш, зэвэрдэг металл, электролиз);
- Коллоид хими;
- Аналитик хими;

1.5. Газар, хүрээлэн буй орчны шинжлэх ухаан

- Геологийн шинжлэх ухаан салбар дундын;
- Эрдэс судлал;
- Палеонтологи;
- Геохими ба геофизик;
- Физик газар зүй;
- Геологи;
- Галт уул судлал;
- Хүрээлэн буй орчны шинжлэх ухаан (нийгмийн асуудал 5.7 хэсэгт);
- Цаг уур судлал, агаар мандал судлал; уур амьсгал судлал;
- Далай судлал, гидрогеологи, усны нөөц;

1.6. Биологийн шинжлэх ухаан (Эрүүл мэнд 3 бүлэгт, ХАА 4 бүлэгт)

- Эсийн биологи, бичил амь судлал; нян судлал; биохими ба молекулын биологи; биохимийн судалгааны аргууд; мөөг судлал микологи; биофизик;
- Генетик ба удам зүй (анагаахын генетик 3 бүлэгт);
- Үржлийн биологи (анагаахын асуудал 3 бүлэгт); хөгжлийн биологи (анагаахын асуудал 3 бүлэгт);
- Ургамал судлал, ботаник;
- Амьтан судлал, шувуу судлал, шавж судлал, зан төрхийн биологи;
- Далайн биологи, цэнгэг усны биологи, нуур судлал; экологи; биологийн олон янз байдлын хамгаалал
- Биологи (онолын, математикийн, дулаансаг организмын биологи, хүйтсэг организмын биологи, биологийн хэмнэл), эволюцын биологи, бусад

1.7. Бусад байгалийн ухаан

2. ИНЖЕНЕРИЙН УХААН, ТЕХНОЛОГИ

2.1. Иргэний инженерчлэл

- Иргэний байгууламж; архитектурын инженерчлэл; барилгын инженерчлэл, хот байгуулалтын инженерчлэл, тээврийн инженерчлэл;

2.2. Цахилгааны инженерчлэл, электроникийн инженерчлэл, мэдээллийн инженерчлэл

- Цахилгаан, электроникийн инженерчлэл; робот, автоматик удирдлага; автоматжуулалт, удирдлагын хяналтын систем; харилцаа холбооны инженерчлэл, систем; цахилгаан холбоо; компьютерийн техник хангамж, архитектур;

2.3. Механик инженерчлэл

- Механик инженерчлэл; хэрэглээний механик; термодинамик;
- Агаарын ба сансрын хөлгийн үйлдвэрлэлийн инженерчлэл;
- Цөмийн инженерчлэл (цөмийн физик 1.3);
- Аудио инженерчлэл, найдвартай байдалд анализ хийх;

2.4. Химийн инженерчлэл

- Химийн инженерчлэл (химийн бодисын үйлдвэр, бүтээгдэхүүн);
- Химийн процессын инженерчлэл;

2.5. Материал (Түүхий эд) судлал

- Материал судлал;
- Керамик;
- Материалын гадаргууг нимгэн хальсаар бүрэх;
- Чанаржуулагч нэмэлттэй материал (нийлэг хальс, зөөлөн ба хатуу хуванцар, даацын хуванцар, металл керамик, байгалийн ба нийлэг мяндсан материал, дүүргэгч бодисын нэмэлттэй)
- Цаас, мод;
- Нэхмэлийн үйлдвэрлэлийн түүхий эд, (будагч бодисын нэмэлт бүхий материал)
- (нано хэмжээст материал 2.10; биоматериал 2.9);

2.6. Анагаах ухааны инженерчлэл

- Анагаах ухааны инженерчлэл; Анагаахын лабораторийн технологи (лабораторийн шинжилгээ; оношилгооны технологи);
- (Биоматериал 2.9 хэсэгт [Амьд организмын физик шинж чанарыг хадгалсан анагаахын шилжүүлэн суулгах имплант, тоног төхөөрөмж, мэдрэгч, дохио дамжуулагч хамаарна]);

2.7. Хүрээлэн буй орчны инженерчлэл

- Хүрээлэн буй орчин сэргээгдэх эрчим хүч-Хүрээлэн буй орчин ба геологийн инженерчлэл, геомеханик;
- Газрын тосны инженерчлэл (түлш, тос, тосолгооны материал),
- Түлш, эрчим хүч;
- Зайн тандан судалгаа;
- Уул уурхай, эрдэс боловсруулалт;
- Далай судлал,
- Далай, тэнгисийн хөлөг онгоц,
- Далайн гаралтай түүхий эдийн инженерчлэл

2.8. Хүрээлэн буй орчны биотехнологи

- Хүрээлэн буй орчны биотехнологи;
- Био эмчилгээ (биоремедиаци), оношилгооны технологи (ДНХ чип, био мэдрэгч төхөөрөмж);
- Хүрээлэн буй орчны биотехнологийн ёс зүй

- 2.9. Үйлдвэрлэлийн биотехнологи
- Үйлдвэрлэлийн биотехнологи;
  - Био процессын технологи (процессыг зохицуулагч биологийн агентад суурилсан үйлдвэрийн процесс) био хурдсалт, исэлдэлт;
  - Био бүтээгдэхүүн (био материал ашиглан үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүн), био материал, био хуванцар, био түлш, био том, жижиг химийн бэлдмэл, био шинэ материал;

- 2.10. Нано-технологи
- Нано-материал [бүтээгдэхүүн ба шинж чанар];
  - Нано-процесс [нано-хэмжээст материалын хэрэглээ]; (био материал 2.9);

- 2.11. Бусад инженерчлэл, технологи
- Хоол хүнс, ундаа;
  - Бусад инженерийн ухаан ба технологи;

3. АНАГААХ УХААН, ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ШИНЖЛЭХ УХААН

- 3.1. Анагаах ухааны суурь судалгаа
- Анатоми, морфологи (ургамал судлал 1.6); Хүний удам зүй; Дархлаа судлал; Мэдрэлийн ухаан (сэтгэцийн физиологи үүнд орно); Эм судлал, эм зүй; Анагаахын хими; Хор судлал; Физиологи (цититологи хамаарна); Эмгэг судлал;

- 3.2. Эмнэл зүйн анагаах ухаан
- Андрологи (эрэгтэй хүний өвчний тухай шинжлэх ухаан); Эх барих эмэгтэйчүүдийн өвчин судлал; Хүүхдийн анагаах ухаан; Зүрх судасны өвчин судлал; Захын судасны өвчин судлал; Цус судлал; Амьсгалын замын өвчин судлал; Эмнэл зүйн анагаах ухаан, Яаралтай түргэн тусламж; Мэдээгүйжүүлэг сэхээн амьдруулах; Гэмтэл согог судлал; Мэс засал; Радиологи, Цөмийн оношилгоо, Туяаны эмчилгээ, Анагаах ухааны дүрс оношилгоо; Эрхтэн шилжүүлэн суулгах; Нүүр ам судлал, Нүүр амны согог засал, Мэс засал; Арьсны өвчин судлал, Арьс өнгөний өвчин судлал; Харшил судлал; Үе мөчний өвчнийг судлах ухаан; Эндокринологи, Дотоод шүүрэл судлал (чихрийн шижин, даавар энд хамаарна); Хоол боловсруулах замын өвчин судлал, Элэг судлал; Урологи, Бөөр судлал; Хавдар судлал; Нүд судлал; Чих хамар хоолой судлал; Сэтгэцийн эмгэг судлал; Мэдрэл судлал; Насжилт судлал; Ерөнхий, дотрын анагаах ухаан; Клиникийн бусад анагаах ухаан; Уламжлалт анагаах ухаан; Бусад анагаах ухаан

- 3.3. Эрүүл мэндийн шинжлэх ухаан
- Эмчилгээний шинжлэх ухаан, үйлчилгээ (эмнэлгийн захиргаа, эмчилгээний санхүүжилт); Эрүүл мэндийн бодлого, үйлчилгээ;
  - Сувилахуй; Хоол тэжээл, Хоол судлал;
  - Нийгмийн эрүүл мэнд; орчны эрүүл мэнд; Шимэгч хорхой судлал; Халдвар судлал; тархвар зүйн шинжлэх ухаан
  - Ажлын байрнаас шалтгаалах өвчин судлал; спорт, фитнес;
  - Нийгмийн биоанагаах ухаан (гэр бүл төлөвлөлт, бэлгийн эрүүл мэнд, сэтгэл зүйн хавдар судлал, биоанагаахын судалгаанд улс төр, нийгмийн үзүүлэх үр нөлөө); Анагаахын ёс зүй; наркологи;
-

3.4. Эрүүл мэндийн биотехнологи

- Эрүүл мэндийн биотехнологи; Технологийн оролцоотойгоор эс, эд, эрхтэн, бүхэл биеийг гаргаж авах (хуруу шилний нөхөн үржихүйн судалгаа энд хамаарна); ДНХ, протейн, ферментийн үүргийг технологийн оролцоотойгоор тодорхойлж, тэдгээр нь өвчинд нөлөөлөх, эрүүл байдлыг хадгалахад хэрхэн нөлөөлж буйг судлах (удмын мэдээлэлд суурилсан оношилгоо, эмчилгээ) (эмийн геномикс судлал, генд суурилсан эмчилгээ); Биоматериал (анагаахын шилжүүлэн суулгасан эд эс, тоног төхөөрөмж, мэдрэгч дохио дамжуулагч үүнд хамаарна); Анагаах ухааны биотехнологийн ёс зүй;

3.5. Бусад анагаах ухаан

- Шүүх эмнэлэг
- Бусад анагаах ухаан

4. ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН (ХАА) ШИНЖЛЭХ УХААН

4.1. Газар тариалан, ой, загас агнуур

- Газар тариалан, ой, загас агнуур; Хөрс судлал; Цэцэрлэгжүүлэлт, Усан үзмийн тариалан; Агрономи, Ургамлын үржүүлэг, ургамал хамгаалалт; (ХАА биотехнологи 4.4)

4.2. Амьтан, сүү судлал

- Амьтан, сүү судлал; (амьтны биотехнологи 4.4)
- Мал аж ахуй; гэрийн тэжээвэр амьтад;

4.3. Мал эмнэлэг судлал

4.4. ХАА биотехнологи

- ХАА биотехнологи, хүнсний биотехнологи; Генетикийн өөрчлөлтийн технологи (үр тариа, мал), малыг клончлох, маркерийн тусламжтайгаар сонгон үржүүлэх, оношилгоо (ДНХ чип, өвчнийг эрт/үнэн зөв илрүүлэх биомэдрэгч төхөөрөмж) биомасс аж үйлдвэрийн түүхий эдийн бүтээгдэхүүн, технологи, биофарм; ХАА-н биотехнологид хамаарах ёс зүй;

4.5. Бусад ХАА шинжлэх ухаан

5. НИЙГМИЙН ШИНЖЛЭХ УХААН

5.1. Сэтгэл судлал

- Сэтгэл судлал (хүн - машины харилцаа хамаарна);
- Тусгай сэтгэл судлал, (суралцах, яриа, сонсгол, хараа, бусад физик асуудал, сэтгэцийн согогийг эмчлэх аргууд хамаарна);

5.2. Эдийн засаг, Бизнес

- Эдийн засаг, Эконометрик; Аж үйлдвэрийн/үйлдвэрлэлийн харилцаа;
- Бизнес, Менежмент;

5.3. Боловсрол судлал

- Бүрэн дунд боловсролд сургалт, сурган хүмүүжүүлэх ухаан, дидактик хамаарна
- Тусгай боловсрол (суралцах чадамжгүй гоц авьяастан);

5.4. Социологи

- Социологи;
- Хүн ам зүй,
- Хүн судлал,
- Угсаатан судлал,
- Нийгмийн асуудал (Эмэгтэйчүүд, жендер хүйсийн харьцаа судлал; Нийгмийн асуудал; Гэр бүл судлал, Нийтийн ажил);

- 5.5. Хууль
- Хууль, криминалистик-гэмт хэрэг судлал, пенологи-шүүхийн шийдвэр ба гүйцэтгэл;
- 5.6. Улс төр судлал
- Улс төр судлал, төрийн захиргаа; байгууллагын онол;
- 5.7. Нийгэм, эдийн засгийн газар зүй
- Хүрээлэн буй орчны шинжлэх ухаан (нийгмийн асуудлыг хөндөх);
  - Соёл, эдийн засгийн газар зүй; Хотжилтын судалгаа (Төлөвлөлт, хөгжил); Тээврийн төлөвлөлт, тээврийн нийгмийн асуудал (Тээврийн инженерчлэл 2.1);
- 5.8. Хэвлэл мэдээлэл, харилцаа холбоо
- Сэтгүүл зүй,
  - Мэдээллийн шинжлэх ухаан (нийгмийн асуудлууд);
  - Номын сан судлал;
  - Хэвлэл мэдээлэл ба нийгэм-соёлын харилцаа;
- 5.9. Бусад нийгмийн шинжлэх ухаан
- Салбар хоорондын нийгмийн шинжлэх ухаан;
  - Бусад нийгмийн шинжлэх ухаан;
- 6. ХҮМҮҮНЛЭГИЙН УХААН**
- 6.1. Түүх, археологи
- Түүх (шинжлэх ухаан, технологийн түүх 6.3-д,); Археологи;
- 6.2. Хэл, уран зохиол
- Ерөнхий хэл судлал;
  - Тусгай хэл судлал;
  - Ерөнхий уран зохиол судлал;
  - Уран зохиолын онол;
  - Тусгай уран зохиол;
  - Хэл шинжлэл;
- 6.3. Философи, ёс зүй, шашин
- Философи,
  - Шинжлэх ухаан ба технологийн түүх, философи;
  - Ёс зүй;
  - Шашны сургаал;
  - Шашин судлал;
- 6.4. Урлаг (Урлаг, Урлагийн түүх, Урлаг судлал, Хөгжим)
- Урлаг, урлагийн түүх
  - Архитекторын дизайн,
  - Урлаг судлал (Хөгжим судлал, театр судлал, жүжгийн зохиол судлал),
  - Аман зохиол судлал,
  - Кино, Радио ба телевизийн урлаг судлал;
- 6.5. Бусад хүмүүнлэгийн ухаан
-

Эх сурвалж: ЭЗХАХБ, 2007 он.